

## ZAKON

### O SPASAVANJU NA MORU I UNUTRAŠNJIM PLOVNIM PUTOVIMA

#### *I. Opće odredbe*

##### Član 1

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na spasavanje osoba, brodova i stvari s tih brodova na moru i unutrašnjim plovnim putovima.

Pod spasavanjem, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se i pružanje pomoći.

##### Član 2

Brod, u smislu ovog zakona, je svaki plovidni objekt bez obzira na svrhu kojoj služi, kao i zrakoplov na vodi.

Brod unutrašnje plovidbe, u smislu ovog zakona, je i svako ploveće postrojenje, naprava na vodi i splav.

#### *II. Dužnost i prava spasavanja*

##### Član 3

Zapovjednik broda koji na bilo koji način dozna da se osobe, uključujući i neprijatelje u slučaju ratnog stanja, nalaze u životnoj opasnosti na moru ili unutrašnjim plovnim putovima, dužan je odmah krenuti im u pomoć najvećom mogućom brzinom, obavještavajući ih o tome ako je to moguće, i poduzeti njihovo spasavanje.

Zapovjednik broda u opasnosti ima pravo, nakon savjetovanja sa zapovjednicima brodova koji su odgovorili na njegov poziv za pomoć, ako je to savjetovanje moguće provesti, da izabere jedan od tih brodova ili više njih koje smatra da su najprikladniji da mu pruže pomoć.

Zapovjednik ili zapovjednici brodova izabrani da pruže pomoć brodu u opasnosti, dužni su prihvatiti izbor i krenuti odmah najvećom mogućom brzinom u pomoć osobama koje su u životnoj opasnosti.

Zapovjednik broda dužan je da spasava osobe koje su u životnoj opasnosti iako se one tome protive, ili ako se spasavanju osoba protivi zapovjednik broda na kome se te osobe nalaze.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na zapovjednika broda primjenjuju se i na osobe koje zamjenjuju zapovjednika broda.

##### Član 4

Izuzetno od odredaba člana 3. ovog zakona, zapovjednik broda nije dužan krenuti u pomoć i poduzeti spasavanje osoba u životnoj opasnosti:

1) ako bi poduzimanje tog spasavanja predstavljalo ozbiljnu opasnost za brod kojim on zapovijeda i za osobe na tom brodu, ili ako on opravdano drži da, prema posebnim okolnostima slučaja, poduzimanje spasavanja osoba u opasnosti ne bi bilo uspješno;

2) ako dozna da je drugi brod, a ne brod kojim on zapovijeda, izabran da ide u pomoć i da je izabrani brod taj izbor prihvatio;

3) ako od zapovjednika broda u opasnosti, ili neposredno od osoba koje su bile u životnoj opasnosti, ili od zapovjednika drugog broda koji je stigao do tih osoba bude obaviješten da pomoć više nije potrebna.

#### Član 5

U slučaju sudara brodova zapovjednik broda dužan je da, ako je u mogućnosti da to učini bez ozbiljne opasnosti za brod kojim zapovijeda i za osobe na njemu, osim prvenstvenog spasavanja osoba, poduzme i spasavanje drugog broda s kojim se sudario brod kojim on zapovijeda, a u slučaju sudara brodova na unutrašnjem plovnom putu dužan je i da brod kome prijete opasnost da potone, bez odgađanja ukloni s plovnog puta.

Na unutrašnjem plovnom putu zapovjednik broda, kad se brod kojim on zapovijeda nađe u blizini broda koji daje pozive za pomoć, dužan je, i kad nije bilo sudara, odmah poduzeti spasavanje tog broda, ako je u mogućnosti da to učini bez ozbiljne opasnosti za brod kojim zapovijeda i za osobe na njemu.

#### Član 6

Zapovjednik jugoslavenskog broda koji dozna da je drugi jugoslavenski brod u opasnosti na moru dužan je, osim prvenstvenog spasavanja osoba, poduzeti i spasavanje broda i stvari s tog broda koje su društveno vlasništvo, vlasništvo jugoslavenskih pravnih osoba ili vlasništvo jugoslavenskih državljana, ako se spasavanju broda i stvari na njemu izričito i razložno ne protivi zapovjednik, nosilac prava korištenja odnosno vlasnik ili brodar broda u opasnosti.

Zapovjednik broda nije dužan poduzeti spasavanje broda po odredbi stava 1. ovog člana ako to ne može učiniti bez ozbiljne opasnosti za osobe na brodu ili za brod kojim zapovijeda, ili ako opravdano drži da spasavanje broda ne bi bilo svrsishodno ni razumno s obzirom na mogućnosti spasavanja, vrijednost broda u opasnosti i stvari na tom brodu, kao i rizike i troškove kojima bi poduzetim spasavanjem izložio brod kojim zapovijeda.

#### Član 7

Zapovjednik broda mora u brodski dnevnik unijeti razloge zbog kojih nije krenuo u pomoć osobama u opasnosti i poduzeo njihovo spasavanje (član 4), kao i razloge zbog kojih nije poduzeo spasavanje broda i stvari na njemu (čl. 5 i 6).

#### Član 8

Nosilac prava korištenja odnosno vlasnik broda ili brodar ne odgovara za štetu koja nastane zbog toga što je zapovjednik broda povrijedio dužnosti određene u čl. 3, 5. i 6. ovog zakona.

#### Član 9

Odredbama ovog zakona ne dira se u pravna pravila pomorskog prava i prava unutrašnje plovidbe koja se odnose na pravo privilegija spasioca na spašeni brod i teret.

#### Član 10

Brodove nasukane u obalnom moru ili na unutrašnjim plovnim putovima Jugoslavije, koje je posada napustila, kao i stvari s tih brodova, mogu spasavati samo jugoslavenske radne organizacije, druge jugoslavenske pravne osobe i jugoslavenski državljani, koji su ovlašteni za vršenje takve djelatnosti.

Strane pravne osobe ili strani državljani mogu spasavati brodove iz stava 1. ovog člana i stvari sa njih samo na osnovi rješenja kapetanije kojim se dopušta spasavanje, ako republičkim propisom nije drukčije određeno. Ovo rješenje kapetanija donosi u suglasnosti sa Saveznim sekretarijatom za saobraćaj i veze i Državnim sekretarijatom za narodnu obranu.

#### Član 11

Jugoslavenski ratni brod ne smije se spasavati u slučaju izričite zabrane njegova komandanta.

#### Član 12

Državni sekretar za narodnu obranu propisat će u kojim slučajevima komandant jugoslavenskog ratnog broda nije dužan vršiti spasavanje u slučajevima određenim u čl. 3, 5 i 6 ovog zakona.

### III. Nagrada za spasavanje

#### Član 13

Za spasavanje osoba ne duguje se nagrada.

Ako je u spasavanju sudjelovalo više spasilaca, od kojih su neki spasili osobe a neki brod ili stvari s broda, spasiocu koji je spasio samo osobe pripada pravični dio nagrade za spasavanje priznate spasiocu broda i stvari s broda.

#### Član 14

Za svako spasavanje broda i stvari s broda koje je dalo koristan rezultat, spasiocu pripada pravična nagrada.

Visina nagrade ne može iznositi više od vrijednosti spašenog broda odnosno spašenih stvari.

#### Član 15

Ako je zaključen ugovor o spasavanju broda ili stvari s broda, sud će, na zahtjev stranke, poništiti ugovor o spasavanju zaključen u času i pod utjecajem opasnosti ako ustanovi da ugovorne odredbe nisu pravične ili da je stranka na zaključenje ugovora bila navedena prevarom ili namjernim prikrivanjem činjenica, kao i umanjiti odnosno povećati nagradu za spasavanje ako je ugovorena nagrada prema učinjenoj usluzi pretjerano visoka ili pretjerano niska.

#### Član 16

Ako stranke nisu zaključile ugovor o spasavanju ili ako su takav ugovor zaključile, ali nisu ugovorile visinu nagrade za spasavanje, o visini nagrade, u slučaju spora, odlučuje sud.

Sud utvrđuje visinu nagrade za spasavanje uzimajući u obzir prvenstveno postignuti uspjeh, zalaganje i zasluge onih koji su vršili spasavanje, opasnost u kojoj su se nalazili spasavani brod, osobe i stvari s broda, spasioci i njihov brod, upotrijebljeno vrijeme, troškove, pretrpljenu štetu, rizik odgovornosti i druge rizike spasioca, vrijednost sredstava izloženih riziku i specijalnu opremljenost broda koji je spasavao, a zatim vrijednost spašenog broda, stvari s broda i iznos vozarine i prevoznine.

#### Član 17

Ako ima više spasilaca, a spasioci nisu se sporazumjeli o omjeru u kome se između njih ima podijeliti nagrada za spasavanje, o tome omjeru odlučuje sud, primjenjujući odredbe člana 16. ovog zakona.

#### Član 18

U slučaju iz člana 16. ovog zakona sud može smanjiti nagradu ili odrediti da spasiocu ne pripada nagrada za spasavanje ako su spasioci svojom krivnjom izazvali potrebu spasavanja ili ako su prilikom spasavanja izvršili krađu, utaju ili prevarnu radnju.

#### Član 19

Spasilac koji se upustio u spasavanje broda ili stvari s broda protiv izričite i razumne zabrane od strane zapovjednika broda ili nosioca prava korištenja odnosno vlasnika ili brodarka spasavanog broda, nema pravo na nagradu.

#### Član 20

Ako se spasavanje broda i stvari s broda vrši na osnovi ugovora o spasavanju, a ugovorom nije drukčije predviđeno, nagradu za spasavanje dužan je platiti brodar spašenog broda.

U slučaju iz stava 1. ovog člana vlasnik spašenih stvari odnosno osoba koja ima pravo da raspolaže tim stvarima, odgovara solidarno sa brodarom samo za dio nagrade koja se odnosi na te stvari.

Ako je zaključen ugovor o spasavanju, nagradu za spašeni brod dužan je platiti brodar spašenog broda, a nagradu za spašene stvari – vlasnik odnosno osoba koja ima pravo da raspolaže tim stvarima.

#### Član 21

Ako ima više spasilaca, svaki od njih može ostvarivati svoj zahtjev na nagradu i samostalno.

#### Član 22

Iznos nagrade za spasavanje koji preostane nakon\* odbitka iznosa štete nanesene brodu spasiocu prilikom spasavanja i troškova prouzrokovanih spasavanjem predstavlja čistu nagradu.

Određeni dio čiste nagrade pripada posadi broda spasioca.

Ako su općim aktom jugoslavenske radne organizacije ili druge jugoslavenske pravne osobe koja je brodar broda spasioca utvrđena mjerila za određivanje dijela čiste nagrade za spasavanje koji pripada posadi broda spasioca, taj će se dio odrediti prema tim mjerilima.

#### Član 23

Ako brodar nije jugoslavenska radna organizacija ili druga jugoslavenska pravna osoba ili ako mjerila za utvrđivanje dijela čiste nagrade koji pripada posadi broda spasioca nisu određena općim aktom jugoslavenske radne organizacije odnosno jugoslavenske pravne osobe koja je brodar broda spasioca, taj dio čiste nagrade određuje se sporazumom između broдача i posade broda spasioca.

Ako ne dođe do sporazuma između posade i broдача o udjelu članova posade u nagradi, taj udio utvrđuje sud u granicama između 1/10 i 7/10 čiste nagrade.

Kao osnova za utvrđivanje udjela članova posade u nagradi za spasavanje uzima se: zalaganje posade, njen doprinos spasavanju, umješnost u izvršenju spasavanja, izlaganje opasnosti, uloženi trud i druge važne okolnosti.

#### Član 24

Spasilac se ne može odreći dijela nagrade koji sačinjava udio članova posade u toj nagradi, bez pristanka članova posade broda spasioca.

#### Član 25

Ako spasilac ne podnese tužbu za isplatu nagrade za spasavanje u roku od jedne godine od dana kad je spasavanje završeno, svaki član posade broda spasioca može prema brodaru spašenog broda tužbom ostvariti nagradu za spasavanje u dijelu koji predstavlja njegov udio u toj nagradi.

#### Član 26

Dio nagrade za spasavanje koji pripada posadi dijeli se na članove posade prema mjerilima utvrđenim općim aktom jugoslavenske radne organizacije ili druge jugoslavenske pravne osobe koja je brodar broda spasioca.

Ako brodar broda spasioca nije jugoslavenska radna organizacija ili druga jugoslavenska pravna osoba ili ako općim aktom jugoslavenske radne organizacije odnosno druge jugoslavenske pravne osobe koja je brodar broda spasioca nisu određena mjerila za raspodjelu nagrade na članove posade, 50% od udjela posade u nagradi za spasavanje dijeli se svim članovima posade na jednake dijelove, a ostalih 50% pojedinim članovima posade koji su posebno pridonijeli spasavanju, pri čemu će se uzeti u obzir zalaganje pojedinih članova posade, njihov doprinos u spasavanju, odlučnost i umješnost u zapovijedanju i izvršenju spasavanja, izlaganje opasnosti, uloženi trud i druge važne okolnosti.

#### Član 27

Odredbe ovog zakona koje se odnose na nagradu za spasavanje shodno će se primjenjivati i u slučaju spasavanja između brodova istog nosioca prava korištenja odnosno vlasnika broda ili brodarka.

#### Član 28

Odredbe ovog zakona o udjelu posade u nagradi za spasavanje ne primjenjuju se na posadu broda posebno opremljenog i namijenjenog za spasavanje.

#### Član 29

Odredbe ovog zakona o udjelu posade broda spasioca u nagradi za spasavanje ne odnose se na posadu jugoslavenskog ratnog broda.

Državni sekretar za narodnu obranu može pojedinačno riješiti da posada ratnog broda dobije nagradu za izvršeno spasavanje, kao i odrediti način raspodjele te nagrade.

#### Član 30

Potraživanja za isplatu nagrade za spasavanje zastaraju po isteku dvije godine od dana kad je spasavanje završeno.

Vrijeme zastare u slučaju iz člana 25. ovog zakona počinje teći po isteku jedne godine od dana kad je spasavanje završeno.

### IV. Kaznene odredbe

#### Krivična djela

##### Član 31

Zapovjednik broda koji, suprotno odredbama člana 3. ovog zakona, ne krene u pomoć i ne poduzme spasavanje osobe koja se na moru ili vodama unutrašnjih plovnih putova nalazi u životnoj opasnosti, iako ne postoje razlozi navedeni u članu 4. ovog zakona koji ga oslobađaju od obaveze spasavanja, kaznit će se zatvorom do jedne godine.

##### Član 32

Zapovjednik broda koji, suprotno odredbi člana 5. stav 1. ovog zakona, ne poduzme spasavanje broda s kojim se sudario brod kojim on zapovijeda ili koji ne ukloni takav brod s unutrašnjeg plovnog puta, ako postoji opasnost da će potonuti, kaznit će se zatvorom do šest mjeseci.

##### Član 33

Zapovjednik jugoslavenskog broda, ako ne postoje razlozi iz člana 6. ovog zakona, koji ne poduzme na moru spasavanje jugoslavenskog broda koji je u opasnosti i stvari s tog broda koje su društveno vlasništvo ili vlasništvo jugoslavenske pravne osobe ili jugoslavenskog državljanina, kaznit će se novčanom kaznom ili zatvorom do šest mjeseci.

Istom kaznom kaznit će se zapovjednik broda koji, suprotno odredbi člana 5. stav 2. ovog zakona, ne poduzme na unutrašnjem plovnom putu spasavanje broda koji traži pomoć, ako se brod kojim zapovijeda nalazi u blizini tog broda.

#### Prekršaji

##### Član 34

Novčanom kaznom do 500 dinara kaznit će se za pomorski prekršaj odnosno prekršaj unutrašnje plovidbe zapovjednik broda koji, suprotno odredbama člana 7. ovog zakona, ne unese u brodski dnevnik razloge zbog kojih nije krenuo u pomoć osobama u opasnosti i poduzeo njihovo spasavanje, ili razloge zbog kojih nije poduzeo spasavanje broda i stvari na njemu.

## V. Sukob zakona i završne odredbe

### Član 35

Ako su stranke zaključenim ugovorom o spasavanju ugovorile primjenu određenog prava, primijenit će se to pravo.

Ako se pravo čija je primjena ugovorena ne bi moglo primijeniti, ili ako stranke nisu izričito ugovorile primjenu određenog prava, ili ako se namjera stranaka o primjeni određenog prava ne može utvrditi iz okolnosti slučaja, primijenit će se pravo koje je s ugovorom o spasavanju u najbližoj vezi.

Ako se ne može utvrditi koje je pravo u najbližoj vezi s ugovorom o spasavanju ili ako nije zaključen ugovor o spasavanju, na odnose iz spasavanja primijenit će se pravo države one luke odnosno pristaništa gdje je spasavanje završeno odnosno pravo države prve luke odnosno pristaništa u koje je spašeni brod stigao nakon završenog spasavanja.

U svim drugim slučajevima primijenit će se odredbe ovog zakona.

### Član 36

Ako bi se na odnose iz spasavanja, po odredbama člana 35. st. 1 do 3. ovog zakona, imalo primijeniti strano pravo, izuzetno od tih odredaba primijenit će se u svakom slučaju:

- 1) odredbe ovog zakona – ako je vršeno spasavanje osoba bez istodobnog spasavanja broda i stvari s broda, ako su sve zainteresirane osobe jugoslavenski državljani ili jugoslavenske radne organizacije ili druge jugoslavenske pravne osobe, ili ako je brod koji je vršio spasavanje ili brod koji je spasavan, a ako ima više brodova – jedan od njih, jugoslavenski ratni brod ili jugoslavenski brod za upravne svrhe;
- 2) odredbe čl. 13. do 19. i čl. 22. i 27. ovog zakona;
- 3) odredbe Zakona o zastari potraživanja (»Službeni list FNRJ«, br. 40/53 i 57/54) i odredbe ovog zakona o rokovima zastare (član 30);
- 4) odredbe člana 113. st. 1. i 2. Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova (»Službeni list FNRJ«, br. 25/59);
- 5) pravo državne pripadnosti broda spasioca – na podjelu nagrade za spasavanje između nosioca prava korištenja odnosno vlasnika ili brodaru broda spasioca i posade tog broda.

Sporazum zaključen suprotno odredbama stava 1. ovog člana nema pravni učinak.

### Član 37

Za rješavanje sporova o nagradi za spasavanje jugoslavenskih ratnih brodova i jugoslavenskih brodova za upravne svrhe, nadležni su isključivo jugoslavenski sudovi.

### Član 38

Odredbe stranog prava ne primjenjuju se ako su u suprotnosti s jugoslavenskim javnim poretkom, ili ako bi se njima izigrale odredbe jugoslavenskog prava o sukobu zakona.

### Član 39

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u »Službenom listu SFRJ«.

---

(»Službeni list SFRJ« broj 11/1966. od 16. III 1966.)

ZBORNİK  
ZA POMORSKO PRAVO

ZAGREB

---

1967